

БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

Баян-Агт сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудит

Аудитын код: БУА-2023/11/НА-СТА-ТТЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn

Булган аймаг

2023 он

Аудитын газрын дарга,

тэргүүлэх аудитор: Б.Эрдэнэ

Утас: 70342580 Цахим хаяг: Erdene.B@audit.local

Аудитын менежер: Ж.Энхцоодол

Утас: 70342716 Цахим хаяг: Enkhtsoodolj@audit.gov.mn

Ахлах аудитор: П.Мөнхтуяа

Утас: 70342716 Цахим хаяг: MonkhtuyaP@audit.gov.mn

Аудитор:

Утас: 70342716 Цахим хаяг:

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

АГУУЛГА

1. Хараат бус аудиторын дүгнэлт .....
2. Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл .....
3. Санхүүгийн тайлангийн тодруулга .....
- 3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа .....
- 3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин .....
- 3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал .....
- 3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлт .....
4. Аудитын тайлан .....
- 4.1 Ерөнхий зүйл.....
- 4.2 Материаллаг байдал.....
- 4.3 Төрийн хэмнэлтийн хуулийн хэрэгжилт .....
- 4.4 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал .....
- 4.5 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт .....
- 4.6 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал.....
5. Аудитын илрүүлэлт .....
6. Аудитаар илэрсэн буруу илэрхийллийн нэгтгэл.....

Товчилсон үгийн жагсаалт

УСНББОУС   Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт

АДБОУС   Аудитын Дээд Байгууллагын Олон Улсын Стандарт

ТӨБЗГ   Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газар

1.ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ДҮГНЭЛТ

БУЛГАН АЙМГИЙН ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

Анхдагчдын өргөн чөлөө 1-120,
Жаргалант баг, Булган сум, Булган аймаг, 63082
Утас/Факс: 7034-2580
E-mail: bulgan@audit.gov.mn

2023.03.24 № 078
танай _____ ны № _____ Т

БАЯН-АГТ СУМЫН ЗАСАГ ДАРГА
Л.ЭРДЭНЭБИЛЭГ ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.2-д заасны дагуу Баян-Агт сумын ТТЗ-ийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Баян-Агт сумын ТТЗ-ийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилттэй холбоотойгоор авлагыг 218899.5 мянган төгрөгөөр бууруулж, өглөгийг 99.9 хувиар барагдуулж батлагдсан төсвөөс зардлыг 237740.8 мянган төгрөгөөр хэмнэж ажилласан байна.

Аудитын гол асуудал

Аудитын гол асуудлыг тодорхойлоход материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэлийн үнэлгээ өндөр, нөлөө бүхий эрсдэл, удирдлагын шийдвэр гаргасан чухал асуудал, тайлант хугацаанд гарсан нөлөө бүхий ажил гүйлгээ, үйл явдлыг харгалзаж үзнэ.

Баян-Агт сумын ТТЗ-ийн нэгтгэсэн тайлангаар ОНХС-гийн хөрөнгөөр нийт 24080.0 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө бэлтгэснийг сумын Засаг даргын 2022 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдрийн А/206, А/207, А/208 тоот захирамжаар ЗДТГ, ЭМТ, сургуулиуд өөрийн байгууллагын үндсэн хөрөнгийн тайланд орлого авч тайлагнасан байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Баян-Агт сумын Засаг дарга нь аймгийн Засаг даргатай хамтран ажиллах гэрээгээр 2022 онд 134 ажил төлөвлөснөөс 91 ажил нь бүрэн хийгдэж, 43 ажил нь дутуу, гүйцэтгэлийн биелэлт 93.7 хувиар дүгнэгджээ.

006020278

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ДАРГА,

ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Б.ЭРДЭНЭ

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН НЭГТГЭСЭН ТАЙЛАН, ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛ

2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	1,160,342,027.59	736,942,707.84
31	МӨНГӨН ХӨРӨНГӨ	232,533,990.18	322,771,489.74
311	Кассанд байгаа бэлэн мөнгө	-	-
31110	Төгрөг		
31120	Гадаад валют		
31130	Нэмэлт санхүүжилт		-
31140	Касс арилжааны банк		
312	Банкинд байгаа бэлэн мөнгө	232,533,990.18	322,771,489.74
3121	Төгрөг	232,533,990.18	322,771,489.74
31211	Төрийн сангийн харилцах	213,665,244.18	322,771,489.74
31212	Монгол банкин дахь харилцах		
31213	Арилжааны банк дахь харилцах	-	-
31214	Бусад төсөл, нөөцийн харилцах		
31215	Нэмэлт санхүүжилтийн харилцах	18,868,746.00	
31216	Нэмэлт санхүүжилтийн арилжааны банк		
3122	Гадаад валют	-	-
31221	Төрийн сангийн харилцах		
31222	Монгол банк дахь харилцах		
31223	Арилжааны банк дахь харилцах		
31224	Бусад төсөл, нөөцийн харилцах		
31400	Замд яваа мөнгөн хөрөнгө		
31500	Хадгаламж		
32	БОГИНО ХУГАЦААТ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ	-	-
321	Үнэт цаас	-	-
32110	Төгрөг		
32120	Гадаад валют		
33	АВЛАГА	434,835,443.81	215,935,945.66
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	5,195,286.00	2,412,745.16
33200	Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	178,670,800.00	-

33400	Зээлийн хүүгийн авлага	-	10,000,000.00
33402	Татвар, НДШ – ийн авлага /ТӨҮГ/	-	-
335	Бусад авлага	250,969,357.81	203,523,200.50
3351	Байгууллагаас авах авлага	23,433,719.24	1,068,500.00
3352	Хувь хүмүүсээс авах авлага	227,535,638.57	202,454,700.50
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	492,972,593.60	198,235,272.44
351	Түүхий эд материал	192,080,980.51	82,389,935.91
35110	Тусгай зориулалттай материал	105,674,116.34	82,389,935.91
35130	Эм боох материал	86,406,864.17	
354	Хангамжийн материал	270,871,613.09	84,280,336.53
35410	Бичиг хэргийн материал	10,855,495.00	3,570,300.00
35420	Аж ахуйн материал	206,774,898.22	13,506,414.00
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	2,588,667.00	1,879,000.00
35440	Түлш, шатах тослох материал	363,298.00	350,994.00
35450	Барилгын засварын материал	-	1,558,700.00
35460	Хүнсний материал	10,389,652.34	-
35470	Бусад хангамжийн материал	39,899,602.53	63,414,928.53
35600	Мал амьтад	30,020,000.00	31,565,000.00
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	5,111,608,427.15	2,314,990,006.46
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	5,111,608,427.15	2,314,990,006.46
392	Биет хөрөнгө	5,007,388,552.29	2,284,752,506.46
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	4,507,576,183.03	1,603,046,147.11
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(656,766,501.64)	(330,206,058.04)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	343,589,800.00	241,943,024.85
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(324,574,211.36)	(157,099,494.59)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	581,232,189.64	277,858,593.64
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(406,641,467.54)	(218,523,474.95)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	264,342,439.34	99,380,801.77

39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(126,519,215.86)	(34,538,355.13)
	Зам гүүрийн байгууламж	793,623,014.40	830,623,014.40
	Хуримтлагдсан элэгдэл	(35,644,920.48)	(44,556,150.60)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	62,681,800.00	62,681,800.00
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(42,901,697.58)	(47,055,503.76)
39217	Ном	47,391,140.34	1,198,161.76
393	Биет бус хөрөнгө	104,219,874.86	30,237,500.00
39301	Програм хангамж	7,900,000.00	2,700,000.00
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(4,358,125.14)	(2,242,500.00)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	100,678,000.00	29,780,000.00
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	<u>6,271,950,454.74</u>	<u>3,051,932,714.30</u>
4	НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР	<u>1,135,019.00</u>	<u>33,514.00</u>
41	БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	1,135,019.00	33,514.00
413	Өглөг	1,135,019.00	33,514.00
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	301,949.00	-
41320	Бараа үйлчилгээний зардлын өглөг	353,070.00	-
4136	Бусад өглөг	480,000.00	33,514.00
41361	Байгууллагад төлөх өглөг	480,000.00	
41363	Татварын өглөг /ТӨҮГ/	-	33,514.00
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	<u>6,270,815,435.74</u>	<u>3,051,899,200.30</u>
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	6,270,815,435.74	3,051,899,200.30
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	2,082,892,576.84	282,119,915.35
51101	Өмч: - төрийн	-	465,277,431.00
51106	Эздийн өмчийн бусад хэсэг	-	347,490,000.76
512	Хуримтлагдсан үр дүн	2,418,991,272.38	2,581,901,490.95
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	2,128,048,020.80	5,754,618,424.91
51220	Тайлант үеийн үр дүн	290,943,251.58	(3,172,716,933.96)

51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1,768,931,586.52	187,877,794.00
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	6,271,950,454.74	3,051,932,714.30

2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн нэгтгэсэн үр дүнгийн тайлан

Дансны код	Үзүүлэлт	/Төгрөгөөр/	
		Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	4,318,800,458.61	3,583,915,633.91
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	135,756,249.18	343,065,500.11
110	Орлогын албан татвар	62,461,590.34	195,081,183.96
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	62,461,590.34	195,081,183.96
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх		134,395,605.01
110002	Үйл ажиллагааны орлого	28,417,940.97	35,364,833.13
110003	Хөрөнгийн орлого	32,943,361.37	25,317,945.82
110008	Шууд бус орлого	1,100,288.00	2,800.00
113	Хөрөнгийн албан татвар	27,820,465.00	82,347,188.70
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	-	1,038,488.70
113002	Бууны албан татвар	4,072,500.00	3,550,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	23,747,965.00	77,758,700.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	45,474,193.84	65,637,127.45
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	8,835,004.00	8,612,696.95
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,791,000.00	3,480,092.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	271,312.00	25,128.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	5,772,692.00	5,107,476.95
1181	Газрын төлбөр	2,542,237.00	10,220,082.00
118101	Газрын төлбөр	2,542,237.00	10,220,082.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	34,096,952.84	46,804,348.50
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	33,765,952.84	30,975,348.50
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	236,000.00	592,000.00

118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	95,000.00	15,237,000.00
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	393,722,900.91	984,734,391.85
120	Нийтлэг татварын бус орлого	393,722,900.91	984,734,391.85
120002	Хүүгийн орлого	5,630,000.00	12,733,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	40,530,952.00	22,500,182.00
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	31,368,652.00	14,670,182.00
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	9,162,300.00	7,830,000.00
120009	Бусад хөрөнгө	8,000.00	6,266,415.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан үндсэн хөрөнгө	73,632,865.04	943,234,794.85
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан бараа материал	273,921,083.87	
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,789,321,308.52	2,256,115,741.95
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,663,683,400.00	-
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,663,683,400.00	
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	391,448,461.00	165,313,560.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	166,100.00	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	86,500,000.00	153,030,000.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	39,899,341.00	3,443,560.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	264,883,020.00	8,840,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,530,556,467.52	2,090,802,181.95
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,026,474,312.00	1,144,961,665.00
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	13,825,655.52	36,086,516.95
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт / аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	408,924,200.00	756,545,600.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	81,332,300.00	153,208,400.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	203,632,980.00	-
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	203,632,980.00	

2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	4,027,657,206.63	2,323,095,783.16
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	4,027,657,206.63	2,323,095,783.16
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	3,316,486,568.50	1,125,376,101.21
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,662,715,030.33	335,963,046.23
210101	Үндсэн цалин	1,151,362,597.13	252,134,085.80
210102	Нэмэгдэл	374,527,622.00	60,819,115.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,332,000.00	24,498.00
210104	Урамшуулал	111,934,623.20	17,248,780.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	19,558,188.00	5,736,567.43
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	213,868,309.03	44,143,591.13
210201	Тэтгэврийн даатгал	152,547,828.99	30,961,912.24
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,872,151.74	3,563,492.36
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	12,996,159.86	2,710,814.04
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,070,561.36	688,761.66
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	29,381,607.08	6,218,610.83
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	479,108,569.00	484,494,888.20
210301	Гэрэл, цахилгаан	12,577,172.00	15,098,256.20
210302	Түлш, халаалт	465,944,997.00	469,056,632.00
210303	Цэвэр, бохир ус	586,400.00	340,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	74,603,308.15	43,752,439.46
210401	Бичиг хэрэг	8,410,942.00	2,922,980.00
210402	Тээвэр, шатахуун	36,839,899.15	28,652,970.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,385,200.00	2,208,000.00
210404	Ном, хэвлэл	3,900.00	
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	13,698,790.00	2,297,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	3,945,877.00	1,314,000.00
210407	Аж ахуйн материал худалдан авах зардал	648,700.00	-

210408	Бараа материал акталсны зардал	4,670,000.00	6,357,489.46
2105	Нормативт зардал	376,533,296.66	400,000.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	307,230,070.11	
210502	Хоол, хүнс	64,243,396.55	
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	5,059,830.00	400,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	7,786,633.49	7,286,300.00
210601	Багаж, техник хэрэгсэл	130,000.00	
210602	Тавилга	133,100.00	
210604	Урсгал засвар	7,523,533.49	7,286,300.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,405,700.00	5,434,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,405,700.00	5,434,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	12,149,022.00	3,943,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	7,301,118.00	2,141,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	230,000.00	172,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	319,820.00	700,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	88,000.00	88,000.00
210806	Мэдээлэл технологийн үйлчилгээ	4,100,000.00	
210807	Газрын төлбөр	40,500.00	842,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	69,584.00	
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	484,316,699.84	199,958,836.19
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	174,405,953.44	145,454,567.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	8,592,110.00	4,517,028.00
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	301,318,636.40	49,987,241.19
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	711,170,638.13	1,197,719,681.95
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	45,683,456.66	-
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	45,683,456.66	
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	114,788,070.00	16,671,500.00

213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	36,750,000.00	845,000.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	21,220,700.00	12,626,500.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	41,097,070.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	15,720,300.00	3,200,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	517,274,702.89	1,181,048,181.95
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	502,074,282.00	1,144,961,665.00
213404	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	15,080,420.89	
213403	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх	120,000.00	36,086,516.95
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	33,424,408.58	-
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	33,424,408.58	
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	<u>291,143,251.98</u>	<u>1,260,819,850.75</u>
225	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН	200,000.00	4,433,536,784.71
225005	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал		740,000.00
225010	Үнэ төлбөргүй гарсан зардал-Үндсэн хөрөнгө		4,053,374,437.16
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	200,000.00	250,728,763.55
225012	Хөрөнгө оруулалтаар бэлтгэгдсэн шилжүүлэх зориулалттай хөрөнгийн зардал		128,693,584.00
4	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)	(200,000.00)	(4,433,536,784.71)
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	<u>290,943,251.98</u>	<u>(3,172,716,933.96)</u>

2.3 Аудит хийсэн нэгтгэсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Бусад	/ төгрөгөөр /
						Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C01	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,082,892,576.84	1,768,931,586.52	2,129,960,759.65		5,981,784,923.01
C02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт			(1,912,738.85)		(1,912,738.85)
C03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	2,082,892,576.84	1,768,931,586.52	2,128,048,020.80	-	5,979,872,184.16

C04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт					-
C05	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний бууралт					-
C06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз					-
C07	Тайлант үеийн үр дүн			290,943,251.58		290,943,251.58
C08	2021 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	2,082,892,576.84	1,768,931,586.52	2,418,991,272.38	-	6,270,815,435.74
D01	2021 оны 1-р сарын 1-нээрх үлдэгдэл	2,082,892,576.84	1,768,931,586.52	2,418,991,272.38	-	6,270,815,435.74
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	(1,800,772,661.49)	(1,581,053,792.52)	3,335,627,152.53		(46,199,301.48)
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	282,119,915.35	187,877,794.00	5,754,618,424.91	-	6,224,616,134.26
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт					-
D05	Үндсэн хөрөнгийн өсөлт, бууралт					-
D06	Орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрөөгүй олз, гарз					-
D07	Гадаад валютын хөрвүүлэлтийн зөрүү					-
D08	Тайлант үеийн үр дүн			(3,172,716,933.96)		(3,172,716,933.96)
D09	2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	282,119,915.35	187,877,794.00	2,581,901,490.95	-	3,051,899,200.30

2.4 Аудит хийсэн нэгтгэсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		

1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	<u>3,860,067,027.70</u>	<u>2,706,713,371.56</u>
11	ТАТВАРЫН ОРЛОГО	135,756,249.18	343,065,500.11
110	Орлогын албан татвар	62,461,590.34	195,081,183.96
1100	Хувь хүний орлогын албан татвар	62,461,590.34	195,081,183.96
110001	Цалин, хөдөлмөрийн хөлс, шагнал, урамшуулал болон тэдгээртэй адилтгах хөдөлмөр эрх		134,395,605.01
110002	Үйл ажиллагааны орлого	28,417,940.97	35,364,833.13
110003	Хөрөнгийн орлого	32,943,361.37	25,317,945.82
110008	Шууд бус орлого	1,100,288.00	2,800.00
113	Хөрөнгийн албан татвар	27,820,465.00	82,347,188.70
113001	Үл хөдлөх эд хөрөнгийн албан татвар	-	1,038,488.70
113002	Бууны албан татвар	4,072,500.00	3,550,000.00
113004	Малд ногдуулах албан татвар	23,747,965.00	77,758,700.00
118	Бусад татвар, төлбөр, хураамж	45,474,193.84	65,637,127.45
1180	Бусад нийтлэг төлбөр, хураамж	8,835,004.00	8,612,696.95
118001	Улсын тэмдэгтийн хураамж	2,791,000.00	3,480,092.00
118006	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмал ашигласны төлбөр	271,312.00	25,128.00
118009	Хог хаягдлын үйлчилгээний хураамж	5,772,692.00	5,107,476.95
118010	Ашигт малтмалаас бусад байгалийн баялаг ашиглахад олгох эрхийн зөвшөөрлийн хураамж	-	
1181	Газрын төлбөр	2,542,237.00	10,220,082.00
118101	Газрын төлбөр	2,542,237.00	10,220,082.00
1182	Байгалийн нөөц ашигласны төлбөр	34,096,952.84	46,804,348.50
118201	Ойн нөөц ашигласны төлбөр	33,765,952.84	30,975,348.50
118202	Ан амьтны нөөц ашигласны төлбөр	236,000.00	592,000.00
118203	Ус, рашааны нөөц ашигласны төлбөр	95,000.00	15,237,000.00
118204	Байгалийн ургамлын нөөц ашигласны төлбөр		-
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	112,591,770.00	103,959,629.50

120	Нийтлэг татварын бус орлого	112,583,770.00	103,959,629.50
120002	Хүүгийн орлого	5,630,000.00	12,733,000.00
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	106,953,770.00	84,960,214.50
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	106,953,770.00	84,960,214.50
120013	Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого /ТӨҮГ/	8,000.00	6,266,415.00
121	Хөрөнгийн орлого	-	-
121001	Төрийн болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй хөрөнгө борлуулсны орлого		-
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	3,611,719,008.52	2,259,688,241.95
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	1,663,683,400.00	-
131007	Тусгай зориулалтын шилжүүлгээс санхүүжих	1,663,683,400.00	
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	392,516,961.00	168,886,060.00
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	166,100.00	-
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	86,500,000.00	156,602,500.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	39,899,341.00	3,443,560.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	265,951,520.00	8,840,000.00
1320	Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих	1,530,556,467.52	2,090,802,181.95
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	1,026,474,312.00	1,144,961,665.00
132003	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг /орон нутгийн төсөвт байгууллага улсад төвлөрүүлэх орлого/	13,825,655.52	36,086,516.95
132006	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /аймгаас авсан санхүүгийн дэмжлэг/	408,924,200.00	756,545,600.00
132007	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	81,332,300.00	153,208,400.00
1340	Нийгмийн даатгалын сангийн төсвөөс санхүүжих	24,962,180.00	-
134002	Эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжих	24,962,180.00	
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	3,608,097,959.66	2,308,015,788.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	3,608,097,959.66	2,308,015,788.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	2,898,721,197.13	1,080,453,324.05

2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	1,667,934,913.28	335,879,698.54
210101	Үндсэн цалин	1,137,932,934.28	252,110,059.50
210102	Нэмэгдэл	392,111,787.00	60,759,793.61
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	5,889,000.00	24,498.00
210104	Урамшуулал	112,170,287.70	17,248,780.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	19,830,904.30	5,736,567.43
210106	Ажиллагчдад төлсөн /ТӨҮГ/	-	-
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	214,977,588.11	42,881,406.31
210201	Тэтгэврийн даатгал	153,118,340.55	29,901,584.62
210202	Тэтгэмжийн даатгал	15,573,408.49	3,518,085.08
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	13,129,927.07	2,652,184.92
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	3,046,531.84	619,761.66
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	30,109,380.16	6,189,790.03
210206	Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	-	-
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	478,921,169.00	484,494,888.20
210301	Гэрэл, цахилгаан	12,560,871.00	15,098,256.20
210302	Түлш, халаалт	465,800,298.00	469,056,632.00
210303	Цэвэр, бохир ус	560,000.00	340,000.00
210305	Ашиглалтын зардалд төлсөн /ТӨҮГ/	-	-
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	72,656,234.00	34,578,960.00
210401	Бичиг хэрэг	8,897,398.00	2,897,800.00
210402	Тээвэр, шатахуун	38,418,225.00	14,973,160.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	6,512,610.00	2,208,000.00
210404	Ном, хэвлэл	186,000.00	
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	12,303,950.00	4,000,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	6,338,051.00	10,500,000.00
2105	Нормативт зардал	221,388,801.74	1,400,000.00
210501	Эм, бэлдмэл, эмнэлгийн хэрэгсэл	148,487,141.74	

210502	Хоол, хүнс	66,533,360.00	
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,368,300.00	1,400,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	32,744,000.00	11,290,300.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	23,275,100.00	
210602	Тавилга	133,100.00	
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	80,000.00	
210604	Урсгал засвар	9,255,800.00	11,290,300.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,405,700.00	5,434,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,405,700.00	5,434,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	11,330,004.00	3,002,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	6,482,100.00	1,200,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	230,000.00	172,000.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	319,820.00	700,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	123,000.00	88,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	4,100,000.00	
210807	Газрын төлбөр	40,500.00	842,000.00
210808	Банк, санхүүгийн байгууллагын үйлчилгээний хураамж	34,584.00	
210815	Хүүний төлбөрт төлсөн /ТӨҮГ/		
210816	Татварын байгууллагад төлсөн /ТӨҮГ/	-	-
210817	Даатгалын төлбөрт төлсөн /ТӨҮГ/	-	-
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	193,362,787.00	161,492,071.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	180,780,087.00	155,952,071.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	12,582,700.00	5,540,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	709,376,762.53	1,227,562,463.95
2131	Засгийн газрын урсгал шилжүүлэг	45,683,456.66	-
213101	Засгийн газрын дотоод шилжүүлэг	45,683,456.66	
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	113,114,194.00	15,826,500.00
213204	Ажил олгогчоос олгох бусад тэтгэмж, урамшуулал	48,638,800.00	

213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	20,378,324.00	12,626,500.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	41,097,070.00	-
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,000,000.00	3,200,000.00
2134	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт	517,154,702.89	1,192,116,681.95
213401	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт төсөвт байгууллага	502,074,282.00	1,144,961,665.00
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	15,080,420.89	36,086,516.95
213105	Нэмэлт санхүүжилт төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,692,500.00	11,068,500.00
2135	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	33,424,408.98	19,619,282.00
213503	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	33,424,408.98	18,868,746.00
213505	Төсвийн ерөнхийлөн захирагч хооронд хийсэн санхүүжилт	-	750,536.00
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (3)=(1)-(2)	<u>249,543,818.04</u>	<u>398,697,583.56</u>
5	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН МӨНГӨН ЗАРДЛЫН ДҮН (5)	<u>44,731,400.00</u>	<u>304,780,084.00</u>
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	<u>44,731,400.00</u>	<u>304,780,084.00</u>
2200	Дотоод эх үүсвэрээр	44,731,400.00	304,780,084.00
223001	Бусад хөрөнгө		171,395,184.00
225106	Биет ба биет бус хөрөнгө худалдан авсан зардал	44,731,400.00	133,384,900.00
6	ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (6)=(4)-(5)	<u>(44,731,400.00)</u>	<u>(304,780,084.00)</u>
	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	-	-
14	Бусад эх үүсвэр	-	-
145004	Дотоод эх үүсвэрээс олгосон зээлээс эргэж төлөгдөх		
145005	Дамжуулан зээлдүүлэх зээлээс эргэж төлөгдөх		
145006	Гадаадын санхүүгийн зах зээлээс санхүүжих		
145007	Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан		
145008	Хувьцаа болон өмчийн бусад үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан		
145009	Төрөл бүрийн хандив		
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	49,978,000.00	3,680,000.00

230001	Эргэж төлөгдөх зээл	49,978,000.00	3,680,000.00
231001	Гадаадын санхүүгийн зах зээлээс санхүүжих зээл		
232001	Гадаадын төслийн зээлээс санхүүжих зээл		
24	ГАДААД ЗЭЭЛИЙН ҮНДСЭН ТӨЛБӨР	-	-
240001	Гадаад зээлийн үндсэн төлбөр		
241001	Засгийн газрын бондын үндсэн төлбөр		
242001	Засгийн газрын үнэт цаасны үндсэн төлбөр		
25	Санхүүгийн үйл ажиллагааны зардал	-	-
250001	Гадаад валютын ханшийн зөрүү		
250002	Зээл, өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн мөнгө		
250003	Санхүүгийн түрээсийн өглөгт төлсөн		
250004	Хувьцаа буцаан худалдаж авахад төлсөн		
250005	Төлсөн ногдол ашиг		
7	САНХҮҮГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ	(49,978,000.00)	(3,680,000.00)
8	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (8)=(3)+(6)+(7)	153,566,568.04	90,237,499.56
9	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	78,967,422.14	232,533,990.18
10	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	232,533,990.18	322,771,489.74

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Төлөвлөгөө	Төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	Гүйцэтгэл зөрүү
II	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	1,638,560,800.00	1,246,922,348.05	237,740,822.20
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	1,118,013,600.00	1,071,847,164.05	62,665,638.20
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	1,083,253,200.00	1,056,020,664.05	62,665,638.20
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	348,415,000.00	335,879,698.54	0.00
210101	Үндсэн цалин	265,337,300.00	252,110,059.50	0.00
210102	Нэмэгдэл	62,137,200.00	60,759,793.61	0.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	0.00	24,498.00	0.00
210104	Урамшуулал	13,216,300.00	17,248,780.00	0.00
210105	Гэрээт ажлын хөлс	7,724,200.00	5,736,567.43	0.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	45,992,500.00	42,881,406.31	0.00
210201	Тэтгэврийн даатгал	31,291,200.00	29,901,584.62	0.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	3,681,300.00	3,518,085.08	0.00

210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	2,945,100.00	2,652,184.92	0.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	734,100.00	619,761.66	0.00
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	7,340,800.00	6,189,790.03	0.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	484,031,400.00	483,994,888.20	52,086,857.20
210301	Гэрэл, цахилгаан	14,608,600.00	14,598,256.20	0.00
210302	Түлш, халаалт	469,072,800.00	469,056,632.00	0.00
210303	Цэвэр, бохир ус	350,000.00	340,000.00	0.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	33,316,400.00	33,316,400.00	0.00
210401	Бичиг хэрэг	2,897,800.00	2,897,800.00	0.00
210402	Тээвэр, шатахуун	13,710,600.00	13,710,600.00	0.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,208,000.00	2,208,000.00	0.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	4,000,000.00	4,000,000.00	0.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	10,500,000.00	10,500,000.00	0.00
2105	Нормативт зардал	1,400,000.00	1,400,000.00	0.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,400,000.00	1,400,000.00	0.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	107,675,200.00	107,675,200.00	2,000,000.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	38,384,900.00	38,384,900.00	0.00
210602	Тавилга	58,000,000.00	58,000,000.00	0.00
210604	Урсгал засвар	11,290,300.00	11,290,300.00	0.00
2107	Томилолт, зочны зардал	5,434,000.00	5,434,000.00	0.00
210702	Дотоод албан томилолт	5,434,000.00	5,434,000.00	0.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	2,002,000.00	2,002,000.00	0.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	200,000.00	200,000.00	0.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	172,000.00	172,000.00	0.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	700,000.00	700,000.00	0.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	88,000.00	88,000.00	0.00
210807	Газрын төлбөр	842,000.00	842,000.00	0.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	54,986,700.00	43,437,071.00	8,578,781.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	49,986,700.00	38,437,071.00	0.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	5,000,000.00	5,000,000.00	0.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	34,760,400.00	15,826,500.00	0.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	34,760,400.00	15,826,500.00	0.00
213205	Төрөөс иргэдэд олгох тэтгэмж, урамшуулал	12,626,500.00	12,626,500.00	0.00
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	18,933,900.00	0.00	0.00

213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	3,200,000.00	3,200,000.00	0.00
22	ХӨРӨНГИЙН ЗАРДАЛ	395,547,200.00	171,395,184.00	171,395,184.00
223001	Бусад хөрөнгө	395,547,200.00	171,395,184.00	0.00
23	ЭРГЭЖ ТӨЛӨГДӨХ ТӨЛБӨРИЙГ ХАССАН ЦЭВЭР ЗЭЭЛ	125,000,000.00	3,680,000.00	3,680,000.00
230001	Эргэж төлөгдөх зээл	125,000,000.00	3,680,000.00	0.00
III	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,638,560,800.00	1,347,043,762.55	317,717,383.55
31	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	0.00	0.00	-996,991,879.00
310001	Улсын төсвөөс санхүүжих	0.00	0.00	-
32	ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	1,365,736,400.00	1,262,083,548.05	1,262,083,548.05
320001	Орон нутгийн төсвөөс	1,212,528,000.00	1,108,875,148.05	1,108,875,148.05
320002	Орон нутгийн хөгжлийн сангаас санхүүжих	153,208,400.00	153,208,400.00	0.00
35	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	272,824,400.00	84,960,214.50	52,625,714.50
350001	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	63,492,900.00	84,960,214.50	0.00
350003	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	209,331,500.00	0.00	-67,923,470.95
4	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	0.00	123,172,032.07	123,172,032.07
5	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	0.00	222,542,910.57	222,542,910.57
6	ТӨСВИЙН БУСАД МЭДЭЭЛЛИЙН АНГИЛАЛ	108.00	60.00	60.00
61	БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО	2.00	2.00	2.00
610001	Төсвийн байгууллага	2.00	2.00	2.00
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	53.00	29.00	29.00
620001	Удирдах ажилтан	10.00	10.00	10.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	10.00	10.00	10.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	33.00	9.00	9.00
65	ОРОН ТООНЫ МЭДЭЭЛЭЛ	53.00	29.00	29.00
650001	Төрийн захиргааны албан хаагч (ТЗ)	11.00	11.00	11.00
650009	Төрийн үйлчилгээний бусад албан хаагч (ТҮ)	33.00	9.00	9.00
650011	Улс төрийн албан хаагч (УТ)	9.00	9.00	9.00

2.6 Аудит хийсэн нэмэлт төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Гүйцэтгэл
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	120,817,560.00

21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	120,817,560.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	120,817,560.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	500,000.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	500,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	1,262,560.00
210402	Тээвэр, шатахуун	1,262,560.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	1,000,000.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	1,000,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	118,055,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	117,515,000.00
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	540,000.00
2133	Олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	29,937,246.00
213403	Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	11,068,500.00
213503	Төсвийн захирагчдаас олгосон санхүүжилт, төвлөрүүлэх шилжүүлэг	18,868,746.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	168,886,060.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	168,886,060.00
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилалдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	156,602,500.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	3,443,560.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	8,840,000.00
131106	Төсвийн урамшуулал	
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)	18,868,746.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	18,868,746.00
	Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	-

3. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ТОДРУУЛГА

3.1 Байгууллага, түүний үйл ажиллагаа

Баян-Агт сум ТТЗ нь 2022 оныг "Эмх цэгц дэг журмыг сахих ба сахиулах жил" болгон зарлаж "Иргэдээ дээдэлсэн ухаалаг үйлчилгээг нэвтрүүлэх" гэсэн зорилт тавин ажиллажээ.

Мөн сумын төсөвт байгууллагуудын төсвийн орлого зарлага зарцуулалтын үйл ажиллагаа, төрийн болон орон нутгийн өмчийн хадгалалт хамгаалалтад хяналт тавих удирдлагад мэргэжил арга зүйн зөвлөгөө өгөх бодит мэдээ мэдээллээр хангах зорилгыг хэрэгжүүлэн ажилласан байна.

Сумын хэмжээнд 2022 онд аймгийн засаг даргын үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөр 93.7 хувиар, сумын засаг даргын мөрийн хөтөлбөр 85.8 хувиар тус тус биелсэн гүйцэтгэлтэй дүгнүүлжээ.

3.2 Байгууллагын гадаад, дотоод орчин

Монгол улсын үндсэн хууль, Монгол улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль, Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хууль, Төсвийн тухай хууль, Архив бичиг хэргийн тухай хууль, Зөрчлийн тухай хууль, Шилэн дансны тухай хууль, НББ-ийн тухай хууль болон бусад тогтоол шийдвэрийг мөрдөн ажилласан байна.

Мөн Засгийн газрын "Төсвийн хэмнэлтийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай" 2021 оны 43 дугаар тогтоолоор төсвийн захирагч нарт төсвийг хэмнэлттэй зарцуулах үүрэг өгч ажиллажээ.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй, аймгийн Засаг даргын 2020 оны 09 дүгээр сарын 29-ний өдрийн А/424 тоот захирамжаар баталсан НБББББ-ийг мөрдөн ажиллаж байна.

Байгууллагын удирдлагын хэрэгжүүлж буй дотоод хяналтаас төлөвлөлтийн үе шатанд аудитад хамааралтай хяналтыг авч үзэж, гүйцэтгэх үе шатанд хяналтын сорил гүйцэтгэсний үр дүнд дотоод хяналтын үйл ажиллагааны зохион байгуулалт, хэрэгжилт үр нөлөөтэй байна.

Дотоод аудит/аудиторын чиг үүрэг, түүний гүйцэтгэсэн ажлын талаар ойлголт олж авснаар дотоод аудитын гүйцэтгэсэн ажлыг аудитад ашиглах аудитораас шууд туслалцаа авах шаардлагагүй гэж үзлээ.

3.3 Санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал

Санхүүгийн тайланг бүх материаллаг зүйлсийн хувьд холбогдох санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн эсэх талаар аудитор дүгнэлтээ илэрхийлснээр санхүүгийн тайлангийн зорилтот хэрэглэгчдийн зүгээс үзүүлэх итгэл үнэмшлийн хэмжээг нэмэгдүүлэхэд санхүүгийн тайлангийн аудитын зорилго оршино.

Баян-Агт сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн тайлан дахь ажил гүйлгээг аккруэл сууриар хөтөлж, нийтлэг зорилготой, үнэн зөв толилуулгын үзэл баримтлалын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд байгууллагын үйл ажиллагаа, санхүү, нягтлан бодох бүртгэлд мөрддөг хууль тогтоомж болон бодлого чиглэлд өөрчлөлт ороогүй, аймгийн Засаг даргын

2020 оны 09 дүгээр сарын 29-ний өдрийн А/424 тоот захирамжаар баталсан НБББББ-ийг мөрдөн ажиллаж байна.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нь холбогдох хууль тогтоомж, нягтлан бодох бүртгэлийн стандартад нийцсэн байна.

3.4 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлого, толилуулгад гарсан өөрчлөлтүүд

Баян-Агт сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайланг Сангийн сайдын 2015 оны 341 дүгээр тушаалаар баталсан “Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн болон Засгийн газрын санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан, тодруулга бэлтгэх журам”-ын дагуу бэлтгэсэн байна.

Тайлант хугацаанд нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өөрчлөлт ороогүй байна.

Тайлант оны жилийн эцсийн санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 3220017.8 мянган төгрөгөөр буюу 63.5 хувиар буурсан нь ЭМТ, Соёл, Сургууль Цэцэрлэгийн байгууллагууд орон нутагт нэгтгэгдэхгүй болсонтой холбоотой байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн нэгтгэсэн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/
			Өөрчлөлт
Б	1	2	3=2-1
Мөнгөн хөрөнгө	232.5	322.7	90.2
Авлага	434.8	215.9	218.9
Бараа материал	492.9	198.2	-294.7
Үндсэн хөрөнгө	5111.6	2314.9	-2796.7
Нийт хөрөнгө	6271.9	3051.9	-3220.0
Өр төлбөр	1.1	0.03	-1.5
Засгийн газрын хувь оролцоо /Эздийн өмч/	6270.8	3051.9	-3219
Өр төлбөр ба цэвэр хөрөнгө/өмчийн дүн	6271.9	3051.9	-3220.0

Дээрх хүснэгтээс харахад бараа материал өмнөх оны үзүүлэлтээс 294737.3, үндсэн хөрөнгө 2796618.4 мянган төгрөгөөр буюу нийт хөрөнгийн хэмжээ 3220017.7 мянган төгрөгөөр буурснаар тайлагнажээ.

3.4.1 Мөнгөн хөрөнгө

Мөнгөн хөрөнгийн оны эхний үлдэгдэл 232533.9 мянган төгрөг, эцсийн үлдэгдэл 322771.5 мянган төгрөгийн үлдэгдэлтэй тайлагнаж 90237.5 мянган төгрөгөөр өссөн нь зээлийн эргэн төлөлтийн орлого орсонтой холбоотой байна.

Хүснэгт 2. Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/
			Өсөлт (+), Бууралт (-)
Кассад байгаа бэлэн мөнгө			
Банканд байгаа бэлэн мөнгө			
Төгрөг			
Төрийн сангийн харилцах	232.5	322.7	90.2
Арилжааны банк дахь харилцах			
Гадаад валют			
Арилжааны банк дахь харилцах			
Замд яваа мөнгөн хөрөнгө			
Дүн	232.5	322.7	90.2

Эх сурвалж: Мөнгөн хөрөнгийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэлд байгаа 322771.5 мянган төгрөг төрийн сангийн урсгал санхүүжилтийн харилцах дансанд үлдэгдэлтэйгээр тайлагнажээ.

Аудитын илрүүлэлт

Мөнгөн хөрөнгөтэй холбоотой гарсан зөрчил илрээгүй болно.

3.5.2 Авлага

Авлагын эхний үлдэгдэл 434835.4 мянган төгрөгийн, эцсийн үлдэгдэл 215935.9 мянган төгрөг болж 218899.5 мянган төгрөгөөр буурсан нь ЭМТ, Цэцэрлэг, Сургууль, Соёлын төв гэсэн байгууллагууд нь орон нутгийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд нэгтгэгдэхгүй болсонтой холбоотой байна.

Хүснэгт 3. Авлагын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/
			Өсөлт (+), Бууралт (-)
Ажиллагчтай холбогдсон авлага	5.2	2.4	-2.8
Төлбөртэй үйлчилгээний авлага	178.7	0	-178.7
Татаас, санхүүжилтийн авлага		10	10
Зээлийн хүүгийн авлага	0	0	0
Татвар, НДШ-ийн авлага /ТӨҮГ/			0
Татаас, санхүүжилтийн авлага			
Байгууллагаас авах авлага	23.4	1.1	-22.3
Хувь хүмүүсээс авах авлага	227.5	202.4	-25.1
Дүн	434.8	215.9	-218.9

Эх сурвалж: Авлагын 2022 [оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан](#)

Дээрх авлагаас ОХНС-д 47501.6, ХХС-гийн дансанд 125517.7, ЖДҮДС-гийн дансанд 25128.9, ЗДТГ-ын дансанд 17787.7 мянган төгрөгийн авлагууд тус тус эзэлж байна.

Аудитын илрүүлэлт

Авлагатай холбоотой алдаа зөрчил илрээгүй болно.

3.5.3 Урьдчилгаа

Урьдчилгаа төлбөртэй холбоотой дансны авлага өглөг үүсээгүй болно.

3.5.4 Бараа материал

Бараа материалын эхний үлдэгдэл 492972.6 мянган төгрөг, [эцсийн үлдэгдэл](#) 198235.3 мянган төгрөг болж, 294737.3 мянган [төгрөгөөр](#) буурсан нь ЭМТ, Соёл, Сургууль Цэцэрлэгийн байгууллагууд орон нутгийн нэгтгэсэн санхүүгийн тайланд нэгтгэгдэхгүй болсонтой холбоотой байна.

Хүснэгт 5. Бараа материалын үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	/сая төгрөгөөр/
			Өсөлт (+), Бууралт (-)
Түүхий эд материал	192.1	82.4	-109.7
Тусгай зориулалттай материал	105.7	82.4	-23.3
Эм боох материал	86.4	0	-86.4
Дуусаагүй үйлдвэрлэл	0	0	0
Бэлэн бүтээгдэхүүн	0	0	0
Хангамжийн материал	270.9	84.3	-186.6
Бичиг хэргийн материал	10.8	3.6	-7.2
Аж ахуйн материал	206.7	13.5	-193.2
Сэлбэг хэрэгсэл	2.6	1.9	-0.7
Түлш, шатах тослох материал	0.03	0.03	0
Барилгын засварын материал	0	1.6	-1.6
Хүнсний материал	10.4	0	10.4
Бусад хангамжийн материал	39.9	63.4	-23.5
Мал амьтад	30	31.6	-1.6

Дүн	492.9	198.2	-294.7
------------	--------------	--------------	---------------

Эх сурвалж: Бараа материалын 2022 [оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан](#)

Тайлант онд бараа материалыг төсвийн хөрөнгөөр 202464.4 мянган төгрөгийн материал худалдан авч, үнэ төлбөргүй буюу хандиваар 74902.4 мянган төгрөгийн бараа материалыг тус тус орлого авч тайлагнажээ.

Сумын ИТХ-ын 2022 оны 12 дугаар сарын 14-ны өдрийн А/194 тоот тогтоолоор цаашид ашиглах боломжгүй 6442.5 мянган [төгрөгийн](#) бараа материалыг акталж данс бүртгэлээс хассан байна.

Аудитын илрүүлэлт

Сумын ТТЗ-ийн 2022 оны нэгтгэсэн санхүүгийн тайлангаар ОНХС-гаар бэлтгэсэн 7055.0 мянган төгрөгийн өвс тэжээлийн орлого аваагүй зөрчилд 1 албан шаардлага хүргүүлж ажиллалаа.

3.5.6 Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн эхний үлдэгдэл 5111608.4 мянган төгрөг, [ЭЦСИЙН ҮЛДЭГДЭЛ](#) 2314990.0 мянган төгрөг болж, 2796618.4 мянган [төгрөгөөр](#) буурсан нь ЭМТ, Соёлын төв, сургууль, цэцэрлэг гэсэн төсөвт байгууллагууд салбар, салбарын нэгдсэн тайланд нэгдсэнтэй холбоотой байна.

Хүснэгт 7. Үндсэн хөрөнгийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Биет хөрөнгө	5007.4	2284.8	-2722.7
Барилга, байгууламж, орон сууц	3755.6	1603	-2904.6
Авто-тээврийн хэрэгсэл	343.6	241.9	-101.7
Машин тоног төхөөрөмж(компьютер)	581.2	277.8	-303.4
Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	264.3	99.4	-164.9
Бусад үндсэн хөрөнгө	62.7	62.7	0
Дуусаагүй барилга, байгууламж			
Биет бус хөрөнгө	104.2	30.2	74
Программ хангамж	3.5	0.5	-3
Бусад биет бус хөрөнгө	100.7	29.7	-71
Бусад хөрөнгө /ТӨҮГ/			
Хойшлогдсон татварын хөрөнгө /ТӨҮГ/			
Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө /ТӨҮГ/ + Бусад			
Дүн	5111.6	2314.9	-2796.7

/сая төгрөгөөр/

Эх сурвалж: Үндсэн хөрөнгийн 2022 [оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан](#)

Тайлант онд төсвийн хөрөнгөөр 2150.0 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгө бэлтгэж, 115188.2 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг балансаас баланст шилжүүлэн авч, УТХО-аар хэрэгжсэн ЗДТГ-ын барилгыг 799604.1 мянган төгрөгөөр үнэ төлбөргүй буюу хандиваар орлого авч нийт 1050327.2 мянган төгрөгөөр үндсэн хөрөнгийг нэмэгдүүлж, 2796618.4 мянган төгрөгийн үндсэн хөрөнгийг хассанаар тайлагнасан нь эрүүл мэнд соёлын байгууллагууд нь харьяа салбартаа нэгтгэгдсэнтэй холбоотой байна.

Дуусаагүй барилга дансанд үлдэгдэл хөрөнгөгүй байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Тус сумын 2022 оны ОНХС-гийн хөрөнгөөр худалдан авсан 3000.0 мянган төгрөгийн үнэтэй драйгерийг орлого авч тайлагнаагүй зөрчилд 1 албан шаардлага тогтоов.

3.5.7 Өр төлбөр

Нийт өр төлбөрийн дансны эхний үлдэгдэл 1135.0 мянган төгрөгийн, эцсийн үлдэгдэл 33.5 мянган төгрөг болж, 1000.0 мянган төгрөгөөр буурсан байна.

Хүснэгт 8. Нийт өр төлбөрийн үлдэгдэл

Үзүүлэлт	/ сая төгрөгөөр /		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Татварын өглөг	0	0	0
Байгууллагад төлөх өглөг	0.5	0.03	-0.47
Ажилчидтай холбоотой өглөг	0.3	0	-0.3
Бусад	0.3	0	-0.3
Дүн	1.1	0.03	-1.07

Эх сурвалж: Өр төлбөрийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Дээрх өглөгийн үлдэгдэл нь сумын ЗДТГ-ын тайланд өглөгөөр тусгаж тайлагнасан дүн байна.

Аудитын илрүүлэлт:

Өр төлбөртэй холбоотой алдаа зөрчил илрээгүй болно.

3.5.10 Засгийн газрын хувь оролцоо

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны эхний үлдэгдэл 6270815.4, эцсийн үлдэгдэл 3051899.2 мянган төгрөг болж 3218916.2 мянган төгрөгөөр буурсан нь Эрүүл мэнд, соёл, боловсролын байгууллагууд нь харьяа салбартаа нэгтгэгдсэн холбоотой байна.

Хүснэгт 9. Засгийн газрын хувь оролцоо

Үзүүлэлт	/ сая төгрөгөөр /		
	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өсөлт (+), Бууралт (-)
Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	2082.9	282.1	1800.8
Өмч /төрийн/ /ТӨҮГ/			
Эздийн өмчийн бусад хэсэг /ТӨҮГ/			
Хуримтлагдсан үр дүн	2419.0	2581.9	-162.9
Өмнөх үеийн үр дүн	2128.0	5754.6	-3626.6
Тайлант үеийн үр дүн	290.9	-3172.7	-3172.4
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	1768.9	187.8	1581.1
Дүн	6270.8	3051.8	3219.0

Эх сурвалж: Засгийн газрын 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлан

Засгийн газрын хувь оролцоо дансны үлдэгдэл 3051899.2 мянган төгрөг болж 3218916.2 мянган төгрөгөөр буурсан нь эрүүл мэнд, сургууль, цэцэрлэг, соёлын байгууллагууд нь харьяа салбартаа санхүүгийн тайлангаа нэгтгүүлсэнтэй холбоотой байна.

Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл дансны үлдэгдэл 187877.8 мянган төгрөг болж 1581053.8 мянган төгрөгөөр буурсан нь орон нутгийн байгууллагуудаас бусад байгууллагуудын хөрөнгийн дахин үнэлгээ салбарууддаа шилжиж тайлагнасантай холбоотой болно.

Эздийн өмчийн бусад хэсэг дансны үлдэгдэлгүй болно.

Хуримтлагдсан үр дүн 3172716.9 мянган төгрөг болж 3463660.2 мянган төгрөгөөр буурсан нь Эрүүл мэнд, соёл, боловсролын байгууллагууд нь харьяа салбартаа нэгтгэгдсэн холбоотой байна.

3.5 Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн захирагч нь тус хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

3.5.1 Төсвийн төлөвлөлт

Тус сумын төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг төсөвт байгууллагын үйл ажиллагаанаас 271100.0, орон нутгийн төсвөөс 77300.0 мянган төгрөгөөр, нийт зарлагыг 1044500.0 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, сумын ИТХ-ын 2021 оны 12 дугаар сарын 17-ны өдрийн VII хуралдаанд танилцуулсан байна.

Сумын хүргүүлсэн төсвийн төслийн нийт зардлын дүнг 721300.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдүүлж 1765800.0 мянган төгрөгөөр тодотгол хийж сумын ИТХ-д 2022 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн 03 тоот тогтоолоор өөрчилжээ.

Энэ нь ТҮ-1-3 шатлалаар цалинждаг гэрээт ажилчдыг орон нутгийн байгууллагад нэгтгэхээр шийдвэр гарч гэрээт ажилчдын цалин, НДШ, тогтмол зардал болон төрийн үйлчилгээний цэвэрлэгээний зардлуудыг нэмэгдүүлсэн байна.

3.5.2 Төсвийн гүйцэтгэл

Тайлант онд төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн хэрэгжүүлэх 5 хөтөлбөрт зориулан 22 арга хэмжээнд 1765800.0 мянган төгрөгийн төсөв батлагдсанаас 1320500.0 мянган төгрөгийг урсгал зардалд, тогтмол зардалд 445300.0 мянган төгрөгийг зарцуулахаар тус тус төлөвлөн батлуулжээ.

Нийт зардлыг эх үүсвэр тус бүрээр харуулбал:

Орон нутгийн төсвөөс 1212528.0, орон нутгийн хөгжлийн сангаас 153208.4, үндсэн болон туслах үйл ажиллагааны орлогоос 63492.9, урьд оны үлдэгдлээс 209331.5 сая төгрөг буюу нийт 1638560.8 төгрөгийн санхүүжилт бүрдүүлэхээр батлуулсан байна.

Гүйцэтгэлээр 1262083.5 сая төгрөгийг улсын /орон нутгийн төсвөөс, 153208.4 сая төгрөгийг орон нутгийн хөгжлийн сангаас, 85960.2 мянган төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос нийт 1347043.8 мянган төгрөгийн санхүүжилтийг авч ажиллажээ.

Үндсэн үйл ажиллагааны орлого 437000.0 мянган төгрөгийг бүрдүүлж, батлагдсан төсвөөс 86400.0 мянган төгрөгөөр орлого дутуу бүрдүүлсэн нь малд ногдуулсан албан татвар болон ЖДҮДС, ХХС-гийн эргэн төлөлтийн авлага бүрэн ороогүйтэй холбоотой байна.

Туслах үйл ажиллагааны орлого ЗДТГ нь 300.0 мянган төгрөгөөр төлөвлөж орлогыг бүрэн оруулжээ.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл бодит зардлаар 1246922.3 мянган төгрөгийг зарцуулж 76 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.

Баян-Агт сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн нэгтгэсэн тайлангийн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаар 1638560.8 мянган төгрөг буюу 1246922.3 мянган төгрөгийг зарцуулж 237740.8 мянган төгрөгийг хэмнэжээ.

Хүснэгт 10. Хөтөлбөр, арга хэмжээний төлөвлөгөө, гүйцэтгэл

д/д	Хөтөлбөр, арга хэмжээ	Төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	Зөрүү	Биелэлт
1	Здтг -Үндсэн үйл ажиллагаа	326.8	321.1	5.7	98.2
2	Баг хорооны засаг дарга	70.5	67.2	3.3	95.3
3	Нийтлэг үйлчилгээ	18.0	18.0	0	100
4	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж	22.2	20.3	1.9	91.4
5	Сонгуулийн үр дүнгээр чөлөөлөгдөх	4.9	4.9	0	100
6	Бусад тоног төхөөрөмж	128.0	74.7	53.3	58
7	Орон нутгийн нөөц хөрөнгө	35.0	35.0	0	100
8	Хур хог хаягдал орчны бохирдол	4.0	4.0	0	100
9	Улсын баяр наадам	10.0	10.0	0	100
10	ИТХ -Үндсэн үйл ажиллагаа	82.5	82.5	0	100

11	Ажил олгогчоос олгох тэтгэмж	5.7	5.7	0	100
12	Багийн ИНХ даргын урамшуулал	0.8	0.8	0	100
13	Цэц -төрийн өмчийн барилгын тогтмол зардал	56.3	56.3	0	100
14	Нийтлэг үйлчилгээ	15.2	15.2		100
15	Сур -төрийн өмчийн барилгын тогтмол зардал	280.3	280.3		100
16	Нийтлэг үйлчилгээ	54.1	54.1		100
17	ЭМТ -төрийн өмчийн барилгын тогтмол зардал	52.1	52.1		100
18	ОНХС Итгэлцүүр	203.1	131.4	71.7	64.7
19	БХС Байгаль орчин нөхөн сэргээх	14.3	8.4	5.9	58.7
20	ХХС-эргэн төлөгдөх зээл	209.3	1.2	208.1	0.4
21	ЖДҮ сан	45.4	3.7	41.7	8.1

Батлагдсан төсөв, гүйцэтгэл, түүний хэтрэлт, хэмнэлтийг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.5-д харуулав.

3.5.3 Нэмэлт төсөв

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т “нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна” гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Сумын төсвийн төвлөрүүлэн захирагчийн 2022 оны нэгтгэсэн тайлангаар 187.7 сая төгрөгийн нэмэлт санхүүжилт авч гүйцэтгэлээр гэрэл цахилгааны зардалд 500.0, тээвэр шатахууны зардалд 1262.5, төлбөр хураамжийн зардалд 1000.0, бусад зардалд 118000.0, төвлөрүүлэн шилжүүлгийн зардалд 29937.2, тоног төхөөрөмжийн зардалд 37000.0 мянган төгрөгийг тус тус нэмэлт дансаар зарцуулсан байна.

Нэмэлт төсвийн тайланг орлого, зардлын зүйл тус бүрээр энэ тайлангийн 2.6-д харуулав.

4. АУДИТЫН ТАЙЛАН

4.1 Ерөнхий зүйл

Төрийн аудитын тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.1-д “Төрийн аудитын байгууллага аудитын дүнд үндэслэн дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргана.” гэж заасны дагуу Баян-Агт сумын ТТЗ-ийн 2022 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын тайланг танилцуулж байна.

Аудитын тайланд аудит хийгдэх байгууллага, түүний орчин, аудитад хамааралтай дотоод хяналт, нягтлан бодох бүртгэл, санхүүгийн тайлагналын үзэл баримтлал, аудитаар илрүүлсэн буруу илэрхийлэл, түүнийг шийдвэрлэсэн байдал, дараагийн аудитаар анхаарах асуудал болон аудиторын дүгнэлт, дүгнэлтийн үндэслэлийг хураангуйлан толилуулав. Мөн байгууллагын үйл ажиллагааг сайжруулах холбоотой өгсөн зөвлөмжүүдийг тусгасан болно.

Аудитыг Булган аймаг дахь Төрийн аудитын газрын ахлах аудитор П.Мөнхтуяа гүйцэтгэж, хяналтыг аудитын менежер Ж.Энхцоодол, дарга, тэргүүлэх аудитор Б.Эрдэнэ нар тус тус хэрэгжүүлсэн.

Баян-Агт сумын ТТЗ-ийн 2022 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Булган аймаг дахь Төрийн аудитын газарт 2023 оны 03 дугаар сарын 03-ны өдрийн 1/36 тоот албан бичгээр ирүүлсэн байна.

4.2 Материаллаг байдал

Төлөвлөлтийн болон гүйцэтгэлийн материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр 2022 оны санхүүжилтийн дүнг сонгож, материаллаг буруу илэрхийллийн эрсдэл дунд гэж үнэллээ.

Төлөвлөлтийн материаллаг байдлыг Баян-Агт сумын ТТЗ-ийн 2023 оны нийт санхүүжилтийн дүнгийн 2706713.4 мянган төгрөгөөс материаллаг байдлын түвшинг 1.5 хувь буюу 40600.7 мянган төгрөгийн 75 хувиар тооцон 30450.5 мянган төгрөгөөр тогтоосныг аудитын явцад дахин хянаж шинэчлэн тогтоох шаардлагагүй гэж үзлээ.

4.5 Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт

Төрийн хэмнэлтийн тухай хууль хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбоотойгоор төсөвт байгууллагын орон тоог 5 ажилтнаар бууруулан ажиллаж, цалингийн зардлыг 12.0, НДШ-ийн зардлыг 3.2, бараа үйлчилгээний зардлыг 11.6, тэтгэмжийн зардлыг 18.9, зээл олголтын зардлыг 121.3 сая төгрөгөөр тус тус хэмнэжээ.

4.6 Санхүүгийн тайлангийн аудитаар шалгасан нийцлийн аудитын асуудал

АДБОУС 4000.16-д нийцлийн аудитыг санхүүгийн тайлангийн аудиттай хослуулан хийх тохиолдолд аудитор аль стандартыг дагаж мөрдөхийг үнэлэх, нийцлийн асуудлын талаарх дүгнэлтийг санхүүгийн тайланд өгөх аудиторын дүгнэлтээс тусад нь салгах хэрэгтэй гэж заасан байна.

4.6.1 Шилэн дансны тухай хуулийн хэрэгжилт

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор баталсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд холбогдох мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Шилэн дансны цахим хуудсанд тайлант хугацаанд мэдээлэх мэдээллүүдийг бүрэн мэдээлж ажиллажээ.

4.6.2 Бусад хууль тогтоомжийн хүрээнд

Тус сумын ОНХС-гийн хөрөнгөөр хийгдсэн ажлын гүйцэтгэлийг түүвэрлэлтийн горим сорилоор шалгахад суманд орон сууц барих газарт 8-10м гүнд 2 цооног барих, хаус хороолол барих газарт 4-6м гүнд 3 цооног нийт 5 цооног өрөмдөх, магадлалаар орсон инженер геологийн дүгнэлтийг гаргуулах ажлыг 2021 оны 06 дугаар сарын 17-ны өдөр урьдчилгаа 500.0 мянган төгрөг өгөхөөр, нийт ажлын дүнг гэрээнд тусгаагүй, "Ленд талст" ХХК-тай гэрээ байгуулж урьдчилгаа болох 500.0 мянган төгрөгийг Баян-Агт хөгжил сангаас 2021 оны 06 дугаар сарын 22-ны өдөр 120101848434 тоот данснаас шилжүүлсэн, 2022 онд сумын ОНХС-гаас хэрэгжүүлэх ажлын төлөвлөгөөнд тус ажлыг нэмж оруулан баталж 2022 оны 12 дугаар сарын 20-нд Баян-Агт хөгжил сангийн данс руу 5000.0 мянган төгрөгийг шилжүүлж, Баян-Агт хөгжил сангийн дансанд 4500.0 мянган төгрөгийг илүү шилжүүлсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсгийн 1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;”, НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1-д “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно.”, 13 дугаар зүйлийн 6-д “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна.”, 13 дугаар зүйлийн 7-д

“Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно.” гэсэн заалтуудыг зөрчсөн тул холбогдох хуулийн заалтад нийцэхгүй, үнэн зөв, бодитой байх батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн:

Төлбөрийн акт тогтоов.

Тус сумын ОНХС-гийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн ажлын гүйцэтгэлийг түүвэрлэлтийн горим сорилоор малын тоо толгойн албан татвараас 287.2 мянган төгрөгийн шатахууны зардлыг даргын цохолтгүй, жолоочийн тооцооны замын хуудас хөтлөөгүй, анхан шатны баримтын бүрдэлгүй зарцуулсан нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсгийн 1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;”, НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1-д “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно.”, 13 дугаар зүйлийн 6-д “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна”, 13 дугаар зүйлийн 7-д “Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно.” гэсэн заалтуудыг зөрчсөн тул холбогдох хуулийн заалтад нийцэхгүй, үнэн зөв, бодитой байх батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь:

Төлбөрийн акт тогтоов.

Тус сумын ОНХС-гийн хөрөнгөөр гүйцэтгэсэн ажлын гүйцэтгэлийг шалгахад гэрээ байгуулсан гүйцэтгэгч нар гэрээнд тусгагдсан хугацаанд ажлаа дуусгаагүй, хугацаа хэтэрсэн, санхүүжилтийг олгохдоо 178.8 мянган төгрөгийн алданги тооцоогүй бүрэн олгосон нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсгийн 1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;”, НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1-д “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно.”, 13 дугаар зүйлийн 6-д “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна”, 13 дугаар зүйлийн 7-д “Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно.”, ажил гүйцэтгэх гэрээний 5 дугаар зүйлийн 3-д “гүйцэтгэгч ажлыг хугацаа хэтрүүлсэн бол хэтрүүлсэн хоног тутамд 0.1 хувийн алданги тооцож захиалагчид төлнө” гэсэн заалтуудыг зөрчсөн тул холбогдох хуулийн заалтад нийцэхгүй, үнэн зөв, бодитой байх батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь:

Төлбөрийн акт тогтоов.

Тус сумын ОНХС-гийн хөрөнгөөс баяр наадмын зардалд 10000.0 мянган төгрөг зарцуулсныг горим сорилоор түүвэрлэн шалгахад 143.8 мянган төгрөгийг анхан шатны баримтын бүрдэлгүй зарцуулсан нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсгийн 1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;”, НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1-д “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно.”, 13 дугаар зүйлийн 6-д “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна”, 13 дугаар зүйлийн 7-д “Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно.” гэсэн заалтуудыг зөрчсөн холбогдох хуулийн заалтад нийцэхгүй, үнэн зөв, бодитой байх батламж мэдэгдлүүдийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь:

Төлбөрийн акт тогтоов.

Тус сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 3000.0 мянган төгрөгийн үнэтэй драйгерийг орлогод аваагүй тайлагнасан нь НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1

“Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно”, 13 дугаар зүйлийн 6 “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна.”, 13 дугаар зүйлийн 7 “Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно.” гэсэн заалтуудыг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь:

Албан шаардлага хүргүүлэв.

Тус сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн 7054.9 мянган төгрөгийн өвс тэжээлийг орлогод аваагүй тайлагнасан нь НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1 “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно”, 13 дугаар зүйлийн 6 “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна.”, 13 дугаар зүйлийн 7 “Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно.” гэсэн заалтуудыг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь:

Албан шаардлага хүргүүлэв.

Тус сумын ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжиж байгаа төсөл арга хэмжээг төлөвлөн батлуулж байгаа ч томилогдсон ажлын хэсгийн гишүүд ажлаа бүрэн хийдэггүй, тоног төхөөрөмж болон ажил гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах ажлыг зохион байгуулсан ажил хангалтгүй, батлагдсан үнээр худалдан авалт хийгээгүй, цаад газраас үнийн санал авч ажиллаагүй нь ТБОНӨХБАҮХА тухай хуулийн 33 дугаар зүйлийн 1-д “Бараа, ажил, үйлчилгээний төсөвт өртөг нь энэ хуулийн 8.1.1-д заасан босго үнээс хэтрээгүй тохиолдолд харьцуулалтын аргыг хэрэглэж болно”, НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1 “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно”, 13 дугаар зүйлийн 6 “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна.”, 13 дугаар зүйлийн 7 “Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно.” гэсэн заалтуудыг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь:

Албан шаардлага хүргүүлэв.

Сумын 2022 онд ОНХС-гийн хөрөнгөөр санхүүжсэн 22 ажлаас өмнөх оны 6 ажлаас гадна 18 ажил гүйцэтгэхэд иргэд олон нийтээс санал аваагүй 7 ажлыг санхүүжүүлж ажилласан нь ОНХС-гийн үйл ажиллагааны журмын 3 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн 1-д “ОНХС-ийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний саналыг иргэдээс авах ажлыг зохион байгуулах;”, 3 дугаар зүйлийн 5 дахь хэсгийн 3-д “Иргэдээс авсан ОНХС-ийн хөрөнгө оруулалт, хөтөлбөр, төсөл, арга хэмжээний саналын урьдчилсан жагсаалтыг бэлтгэж иргэдийн Нийтийн Хурал/цаашид ИНХ гэх/-д хүргүүлэх” гэсэн заалтыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь:

Зөвлөмж хүргүүлэв.

БХС-гийн хөрөнгөөр бэлтгэсэн шатахууны орлогыг, зарлагыг бараа материалын тодруулга тайланд тайлагнаагүй нь НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1 “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно”, 13 дугаар зүйлийн 6 “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна.”, 13 дугаар зүйлийн 7 “Анхан шатны баримтын бүрдэлгүй ажил, гүйлгээг бүртгэх, санхүүгийн тайланд тусгахыг хориглоно.” гэсэн заалтыг бүрэн хэрэгжүүлээгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь:
Зөвлөмж хүргүүлэв.

ЖДҮДС-гийн зээлийн үлдэгдэлтэй иргэдтэй жилийн эцэст тооцоо нийлж үлдэгдлийг баталгаажуулан ажиллаагүй нь НББ-ийн тухай хуулийн 13 дугаар зүйлийн 1 “Анхан шатны баримт нь нягтлан бодох бүртгэл хөтлөх, санхүүгийн тайлан, мэдээллийг үнэн, зөв гаргах үндэслэл болно”, 13 дугаар зүйлийн 6 “Анхан шатны баримтын үнэн зөвийг түүнийг үйлдсэн, зөвшөөрсөн, шалгаж хүлээн авсан ажилтан хариуцна.”, 20 дугаар зүйлийн 2 дахь хэсгийн 5-д “дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас нь өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн заалтуудыг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллаагүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь:
Зөвлөмж хүргүүлэв.

Нийцсэн бөгөөд зохистой байх батламж мэдэгдлийн түвшинд хэрэгжүүлсэн горим, сорилд үндэслэн шилэн дансанд байршуулсан мэдээллүүдийг бүрэн мэдээлсэн нь шилэн дансны хуулийн хэрэгжилттэй нийцэж байна.

4.7 Завсрын аудитын үр дүн, өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

4.7.1 Завсрын аудитын талаар

Завсрын аудит хийгдээгүй болно.

4.7.2 Өмнөх аудитын мөрөөр авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний үр дүн

Өмнөх аудитаар тогтоосон төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилтийг 2022 оны 06 дугаар сарын 24-ний өдрийн 01/169 тоот албан бичгээр хариуг ирүүлсэн байна.

Хүснэгт 12. Төлбөрийн акт, албан шаардлага, зөвлөмжийн хэрэгжилт

Үзүүлэлт	Өмнөх аудитаар		Биелэлт		
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Хувь
Акт	2	22734.1	2	22734.1	100
Албан шаардлага	1	2490.0	1	2490.0	100
Зөвлөмж	7	69663.7	7	69663.7	100
Нийт дүн	10	94887.8	10	94887.8	100

4.8 Дараагийн аудитаар анхаарах асуудал

Сумын ОНХС-гийн зээлийг эргэн төлөлт, олголтыг хэрэгжих төсөл арга хэмжээний шалгаруулалт, гүйцэтгэлийг дараагийн аудитаар шалгах асуудалд оруулах нь зүйтэй байна.

5. АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ

Аудитаар нийт 3399.9 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс, 2649.9 мянган төгрөгийн зөрчилд 2 төлбөрийн зөвлөмж өгч, 750.0 мянган төгрөгийн алдааг залруулж ажиллалаа.

Үүнд: ЖДҮДС-гаас олгосон зээлийн 750.0 мянган төгрөгийн хүү тооцож авлагаар тусгаагүй алдааг залруулсан.

Аудитаар нийт 2649.9 мянган төгрөгийн зөрчил¹ илэрсэнд 2 зөвлөмж өглөө.

5.1 Төлбөрийн акт

Төлбөрийн акт тогтоогоогүй болно.

¹ Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

5.2 Албан шаардлага

Албан шаардлага бичигдээгүй болно.

5.3 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дарааллаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

1. БМ-тай холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт:

БХС-гаас зарцуулсан шатахууны орлого, зарлагыг бараа материалын тодруулга тайланд 2649.9 мянган төгрөгийн шатахууны орлого, зарлагыг тайлагнаагүй байна.

1.2. Өгсөн зөвлөмж:

БХС-гаас зарцуулсан шатахууны орлого зарлагыг бараа материалын тодруулга тайланд бүрэн тайлагнаж ажиллах.

2. ЖДҮДС-гийн зарцуулалтай холбоотой асуудал

2.1 Илрүүлэлт:

ЖДҮДС-гийн зээл олгосон иргэдийн зээлийн эцсийн үлдэгдлийг тооцон баталгаажуулж ажиллаагүй байна.

2.2 Өгсөн зөвлөмж

ЖДҮДС-гийн зээлийн үлдэгдлийг иргэдтэй хагас бүтэн жилд тооцоо нийлж үлдэгдлийг баталгаажуулан ажиллах.

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2022 оны 05 дугаар сарын 25-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

6. АУДИТААР ИЛЭРСЭН БУРУУ ИЛЭРХИЙЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Алдааны товч утга	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс				Зөвлөмж	
							Залруулсан		Залруулаагүй			
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Зээлийн хүүг тооцож авлагаар тусгаагүй.	1	750.0					1	750.0				
Дүн	1	750.0					1	750.0				

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл

/мянган төгрөгөөр/

Зөрчлийн товч утга	Нийт зөрчил	Үүнээс				
		Төлбөрийн акт	Албан шаардлага	Зөвлөмж	Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага	Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал
